

ISSN 2222-8586

НАУКОВИЙ ВІСНИК

НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

168

Частина третя

Серія «Економіка, аграрний менеджмент,
бізнес»

Київ-2011

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ДОРАДНИЦТВА В УКРАЇНІ

**І.В. ГОНЧАРЕНКО, доктор екон. наук,
Миколаївський державний аграрний університет**

Розглянуто основні проблеми сільськогосподарського дорадництва в Україні, серед найбільш актуальних виділено, дефіцит професійних кадрів для дорадчих служб та не достатній рівень державного сприяння їх розвитку. Визначено перспективні завдання щодо їх вирішення.

Сільськогосподарське дорадництво, послуги, дорадники.

Постановка проблеми. Дорадча діяльність відома світові більше ніж 100 років. Не є вона новим явищем і для України, бо розвивалася на нашій території так само як і в Західній Європі та Північній Америці. Однак, в Україні, дорадництво виявилось не потрібним для командно-адміністративної економіки та було ліквідоване. І вже після набуття незалежності, з метою сприяння сталому розвитку сільського господарства і впровадження сучасних технологій господарювання ініційовано запровадження діяльності в нашій державі сільськогосподарських дорадчих служб. Цей процес розпочався за сприяння міжнародного співтовариства, а саме таких країн як Великобританія, Німеччина, США, Канада, Данія, Швеція, Польща, яким вдалося підняти рівень культури ведення і прибутковості аграрного сектора завдяки діяльності дорадчих служб.

Аналіз останніх публікацій. Сільськогосподарське дорадництво пов'язане з діяльністю юридичних і фізичних осіб, спрямованою на задоволення потреб сільськогосподарських товаровиробників і сільського населення у підвищенні рівня знань та удосконаленні практичних навичок прибуткового господарювання, поліпшення добробуту сільського населення і розвитку сільської місцевості [2, с. 6]. Проблеми його становлення в Україні, не випали з поля зору науковців. Певний внесок у їх дослідження зробили вчені Р. Шмідт, Г. Жаворонкова, О. Геркіял, М. Недвига та інші. Проте, оптимальної системи функціонування дорадчих служб донині не сформовано, вони не мають достатньої підтримки від держави, орієнтовані в першу чергу на комерційну діяльність, надання дорадчих послуг на платній основі, тобто тільки тим господарствам, які можуть оплатити ці послуги. Вважаємо це серйозною проблемою, оскільки дорадчі послуги мають одержувати насамперед особисті селянські та фермерські господарства, сільське населення, сільські громади, які не здатні запрошувати та утримувати відповідних фахівців з агрономії, ветеринарії, зоотехнії, бухгалтерського обліку та оподаткування, права, соціальних питань тощо.

Мета дослідження. Метою нашого дослідження стало виявлення основних проблем становлення сільськогосподарського дорадництва в Україні та визначення перспективних напрямів його розвитку.

Результати досліджень. У різних організаційно-правових формах дорадчі служби вже давно існують майже в 120 країнах світу. Їх досвід

доводить, що основною метою дорадчих служб повинно стати підвищення ефективності використання наявних трудових, матеріальних та фінансових ресурсів в сільському господарстві, допомога в налагодженні та підтримці взаємозв'язків між сільськими товаровиробниками, науковими та навчальними закладами та державними органами управління. Дорадча діяльність в аграрній сфері покликана сприяти підвищенню рівня доходів та покращенню рівня добробуту сільського населення специфічними заходами: шляхом підвищення знань сільських товаровиробників і сільського населення та сприяння у прийнятті ними обґрунтованих економічних рішень. Основними формами реалізації дорадчої діяльності є навчання сільськогосподарських виробників та сільського населення для підвищення рівня їх знань та практичних навичок, безпосереднє консультування, демонстраційні покази та інформаційне забезпечення [1].

Сільськогосподарські дорадчі служби повинні турбуватися про інтереси своїх клієнтів-селян і бути автономними та незалежними від монопольного впливу великих компаній, маркетингові служби яких зацікавлені лише в максимальному продажу своїх товарів за максимальними цінами. Для цього можливі різні методи роботи - від індивідуальної зустрічі з клієнтом до виїздів у передові господарства та навчальні заклади з метою ознайомлення з їх досягненнями. Необхідна підтримка партнерських відносин з органами державної влади, зокрема з управліннями сільського господарства, органами місцевого самоврядування, банками, кредитними спілками, страховими компаніями, науковими та навчальними закладами, громадськими організаціями. В Україні працюють близько 30 дорадчих служб, цього надзвичайно мало, помітного впливу на вирішення проблем сільського населення вони не можуть забезпечити.

В Миколаївській області становлення дорадчої діяльності почалося у квітні 2001 року за сприянням обласної державної адміністрації, головного управління сільського господарства та продовольства облдержадміністрації та за допомогою програми TACIS Європейського Союзу, тоді розпочав діяльність Миколаївський Центр підтримки приватних господарств. Мета Центру сприяти прибутковому розвитку сільськогосподарського сектору економіки шляхом консультаційної підтримки, навчання та надання дорадчих послуг в організації виробництва та маркетингу всім типам сільськогосподарських товаровиробників. У серпні 2002 року на його базі створена Миколаївська обласна громадська організація „Аграрна дорадча служба”, основними завданнями якої є надання допомоги сільськогосподарським підприємствам, фермерам і власникам підсобних господарств ефективно вести бізнес за умов ринкової економіки, у підвищенні рівня прибутковості сільськогосподарських виробників, а також сприяти поліпшенню добробуту сільського населення.

Сільськогосподарська дорадча діяльність поглибилася та набула різноманітних форм із створенням у вересні 2008 року Миколаївської обласної громадської організації "Сільськогосподарської дорадчої служби Причорномор'я", на базі Миколаївського державного аграрного університету. Основними напрямками сільськогосподарської дорадчої діяльності служби є: підвищення рівня знань і вдосконалення практичних навичок прибуткового ведення сільськогосподарського виробництва, а саме: на-

дання дорадчих послуг щодо внесення добрив, захисту рослин, раціональ-
ного годівлі худоби, питань агробізнесу та менеджменту, поширення інформа-
ції про Державні цільові програми підтримки розвитку сільськогосподарсь-
кого виробництва та умови участі сільгосптоваровиробників в їх реаліза-
ції; сприяння розвитку і стабільному функціонуванню аграрного ринку, а
саме: надання практичної допомоги у створенні та ефективному функціо-
нуванні сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, оптових
роздрібних ринків сільськогосподарської продукції, інформування та кон-
сультування щодо впровадження Державної цільової програми підтримки
розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до
2015 року та Державної цільової програми створення оптових ринків сіль-
ськогосподарської продукції; сприяння розвитку сільських територій та ви-
рішення соціальних проблем сільського населення, а саме: надання дорад-
чих послуг з питань зайнятості сільського населення через розвиток
несільськогосподарського підприємництва в сільській місцевості, розпо-
рядження земельними та майновими паями.

З метою надання якісних соціально спрямованих дорадчих послуг
поміж науково-педагогічних працівників Миколаївського державного аграр-
ного університету сформовано штат експертів-дорадників, які працюють за
такими напрямками: впровадження наукових розробок в базових господар-
ствах і районах області; надання науково-консультаційних послуг; експертна
оцінка використання в сільському господарстві нової техніки і технологій.

Дослідження доводить необхідність реалізації наступних завдань
дорадчих служб на найближчу перспективу:

- створення системи підготовки професійних дорадників;
- розбудова сільськогосподарських дорадчих служб та створення сис-
теми оперативного моніторингу їх діяльності;
- активізація використання потенціалу аграрної науки і освіти в дорад-
чій діяльності;
- просвітницька діяльність сільськогосподарських дорадників серед на-
селення сільських територій, в тому числі з використанням інтернет
технологій, виданням тематичних брошур;
- поширення сучасних технологій із залученням до цього процесу ініці-
аційних компаній, що працюють в аграрному секторі України;
- активізація міжнародного співробітництва, промоції українського дорад-
ництва [3, с. 18].

Висновки. Отже, основним аспектом у розбудові дорадчої діяль-
ності є підготовка дорадників, щоб вони могли якісно надавати дорадчі по-
слуги більшій кількості населення. А також, державна підтримка дорадчої
діяльності. Адже найбільш ефективними є інвестиції у знання, так роблять
усі розвинуті країни світу.

Список літератури

1. Закон України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» №180/
IV від 17 червня 2004р.
2. Шмідт Р. Сільськогосподарське дорадництво в Україні: процес станов-
лення і перспективи розвитку// Посібник для сільськогосподарських дорадників
Старе поле, 2005. - С.11-42.
3. http://www.mdau.mk.ua/ua/13_01.html#ixzz1aK8yVJ9X

Рассмотрены основные проблемы сельскохозяйственных консультационных служб в Украине, среди наиболее актуальных выделены, дефицит профессиональных кадров и не достаточный уровень государственного содействия их развитию. Определены перспективные задания относительно их решения.

Сельскохозяйственные консультационные службы, услуги, консультанты.

Considered basic problems of agricultural doradnictva in Ukraine, it is selected among most actual, deficit of professional shots for deliberative services and not sufficient level of state assistance their development. Certainly perspective tasks in relation to their decision.

Agricultural doradnictvo, services, doradniki.

УДК 631.115(075.8)

HOME- AND CONSUMER ECONOMICS IN EXTENSION SERVICE IN FINLAND

***LEENA SAVISALO, MSc,
Chair of IFHE CEEC Outreach committee***

Extension education and its home economic has a long history in Finland.

Extension, home economics, education, food security, consumer.

Introduction. The home economics and later consumer education in Finland has a long history in Finland. The common extension education started 1781 when Finland was part of Sweden. The extension education is founded at University of Helsinki 1970. The service of extension is on private based organizations. The Household economics later consumer economics education started in 1946 at University of Helsinki. The extension education on science and research level has disappeared from University program in 2010.

The purpose has changed during these 200 years. The professional home economic has become an industry. The purpose of the education for the home economics is more and more the education of the wealthy nutrition, food security and safety. The consumer economics is studying the consumption.

The actual education of Extension on the women's point of view is to start the basic home economics education in the elementary schools again. Since 1970's the education for the everyday life ability has diminished 80 % of the need.

The International Federation of Home Economics IFHE has found the need of education of the home economics worldwide. In Finland not only women are stressing to the food security but the level of higher education of Extension Education in the countryside and in the Faculty of Education at University of Helsinki. There are three voluntary based women's extension organizations in Finland. Finnish speaking Martta and Swedish speaking Martha's and Country women's organization, which are taking care of Extension